

En aquest enunciat cal distingir el lexema *tarda* del sintagma *bona tarda*. *Tarda*, com hem dit al PALDC, III, mapa 408, comprèn ‘la part del dia entre el migdia i el vespre’ i és mot propi del Rosselló, Principat, tort., eiv. i alg., que podria ser una reducció de *hora tarda* (DECat), però més aviat és atribuïble a castellanisme, com afirma el DCVB, basant-se en la seva tardana doc. (s. XVI-XVII), la seva articulació *tard[e]* en cat. nord-occ. i la seva manca d’ús en mall. i men., on s’usa *capvespre* o *horabaixa*, o en val., on és habitual *vesprada*; veg. també Corbera (2000) i Antolí (en premsa a). Cal tenir en compte que el ross. *tarda* podria ser un manlleu a l’oc., on significa ‘vespre’ (Mistral) amb extensió a ‘tarda’, com ha passat en el mall. *horabaixa* (Massanell/Torruella, 2013); tampoc se n’ha d’excloure un deute del ross. al cast., del qual coneixem força exemples (cf. Veny, 1978 a: 184-185). Pel que fa a la salutació, tan procliu en l’ús de mots forans, més que una forma genuïna (DECat), es tracta d’un evident castellanisme que no va més enrere del s. XVIII (Corbera, 2000; Antolí, en premsa a), reconegut per algun inf. (133), *bones tardes* (o, simplement, *bones* 120), del Principat, Balears i l’Alguer, pseudocatalanització del cast. *buenas tardes*, en pl., com les salutacions corresponents a altres parts del dia (*buenos días*, *buenas noches*), enfront de l’ús sg. del cat. (*bon dia*, *bon vespre*, *bona nit*). Entre les var. del lexema catalanitzat figuren *bones tardis* 89, 99, de l’àrea ribagorçana, amb tancament de [e] > [i] en posició final; *bones estardes* 78, per aglutinació del segment final de l’adjectiu precedent (cf. *estisores*, *estripes*); o la matisació bal. *bones tardes tenga* 84, adreçada a una persona d’un cert rang social, enfront del simple *bones tardes* (diferenciació sociolingüística que hem viscut durant la nostra joventut a Mallorca); pel que fa a la forma plenament cast., notem la var. fonètica *buenas tardis* 93, 94, de l’Alta Ribagorça, amb tancament de [e] final en [i], i la forma simplificada, *buenas* 118, 158, 163, 189. Davant la consciència de manca de catalanitat en relació al pl. de la salutació, la normativa va posar en circulació la var. *bona tarda*, en consonància amb *bon dia*, etc.,

tot i que el DCVB (1962) es rendia davant l’arrelament de *bones tardes* com mostra la cartografia que presentem d’acord amb l’estat de la llengua els anys 1960-1970. Tanmateix, algunes observacions metalingüístiques dels informadors ajuden a matisar l’ús de les diverses formes: *bona tarda*, considerada salutació d’ús recent (51) o poc usada (20, 137), igual que *bona vesprada* (158, 168); *bones tardes*, usat modernament (44, 83) o de poc ús (20, 125); distinció entre *bona tarda*, adreçada a una persona (89) (específicament amb tractament de tu [12]), i *bones tardes*, a una persona amb tractament de vostè (12) o a diverses persones (89); o bé, propi de persones refinades (45); a notar aquest ús “només quan passes pel costat d’algú o entres en una casa on hi ha forasters” (21); *bona tard* 137, 139 és una pseudocatalanització de *bona tarda*. En val., la flagrant condició cast. de *buenas tardes* ja pels anys 60-70 va iniciar l’ús d’un substitut aparentment més genuí com *bona vesprada* (var. *bon esprada* 158, 172, 188, amb caiguda de la labial en posició intervocàlica per fonosintaxi).

La interferència continua actuant en ross., ara sota la pressió del fr., en les salutacions *bon jur*, *bon suar* (← fr. *bon jour*, *bon soir*), amb convivència amb el cast. *buna tarda* 1, *passeeu una buna tarda* 7; *bunes tardes* 13, 14. *Bon dia*, més que correspondre a un ús tradicional o espontani (possible en 161), en la loc. 10 del ross. deu ser una traducció del fr. *bon jour*.

Altres respostes no se ceneixen a l’espai concret del dia sinó que són salutacions generals: *adeu-siau* 103 (var. *déu-siau* 54) (cf. mapa 1317); *déu-vos-guard* 20, 28, 54, 57, 61, 62, 104 (var. *déu-us-guard* 50, *déu-es-guard* 60, *de-vos-guard* 19, 21, 44); *com va?* 182, *com te va?* 86, *a on vas?* 125, *ja vens?* 182; *ie*, *ee* 163; *ai maria* 152 (“quan s’entra en una casa”).

Des d’una perspectiva geogràfica, la forma cast. directa *buenas tardes* s’estén pel val., tort. i franja ribagorçana, mentre que la seva adaptació ocupa la resta del domini, tret del ross. on es troben els gal·licismes *bon jur* i *bon suar*.

Bona tarda és l’únic mot normatiu des del DG_I, 1932.